

Yttrande över betänkande AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

Synpunkter

Helsingborgs stad välkomnar AI-kommissionens färdplan för ett hållbart och brett införande av artificiell intelligens i Sverige. Förslaget innehåller flera viktiga insikter, men vi ser behov av ytterligare konkretion – särskilt med fokus på genomförandeförmåga i offentlig sektor. De största hindren för implementering av AI i Helsingborg är juridik och datahantering. Ett modigt ledarskap utgör också en viktig komponent.

Data och datahantering

Möjligheten att kunna dela och nyttja data mellan offentliga verksamheter är en grundsten för en digital, datadriven och AI-driven kommun, region och myndighet. Vi i Helsingborg anser att vi i högre grad behöver kunna tillgängliggöra data sinsemellan. Då krävs det att lagar ses över, tekniska lösningar skapas och att standarder tas fram. Alla förslag som leder till att göra ovanstående ställer vi oss starkt positivt till. Vi anser att det skulle skapa ett värde på en gång genom snabbare, säkrare och billigare utveckling och lösningar.

Särskilt förslaget att se över OSL skulle kunna möjliggöra mycket inom en kommun men vi anser också att alla nu gällande regelverk som hämnar hur offentlig verksamhet arbetar med data behöver ses över.

Juridisk osäkerhet hämmar AI-användning

Vi i Helsingborg vittnar om att juridisk osäkerhet är ett av de största hindren för att ta tillvara på AI-teknikens potential. Regler som rör exempelvis GDPR, SoLPuL, offentlighetsprincipen och automatiserat beslutsfattande är svårtolkade i AI-sammanhang. Praxis för lösningar saknas. Detta leder till att verksamheter väljer att avstå från att testa eller införa nya lösningar trots att det finns tydliga behov.

För att AI ska kunna implementeras på ett rättssäkert och ansvarsfullt sätt krävs tydliga nationella riktlinjer för hur offentlig sektor ska tolka och förhålla sig till regelverket. Det behövs stöd för att genomföra risk-, effekt- och konsekvensbedömningar kopplat till AI-användning. Här spelar Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) en nyckelroll. IMY:s kapacitet och tillgänglighet bör därför stärkas och kompletteras med en rådgivande praxis samt konkreta verktyg och mallar som kan användas i det dagliga arbetet. Resurser och resultat ska tillgängliggöras nationellt och vara lättillgängliga för alla offentliga aktörer.

Ekonomisk potential som styrmedel

I färdplanen nämns att KPI:er bör tas fram. Vi anser att det skulle vara ett stort stöd om schablonvärden för AI:s ekonomiska potential per organisationstyp tas fram. Tydliga siffror skulle underlätta beslutsfattande och skapa mod i hela chefsledet. En central modell för värdeanalys skulle därmed fungera som styrmedel för införande.

Från AI-labb till AI-fabrik

Vi i Helsingborg tycker det är dags att sluta "labba" – tekniken är mogen. Fokus bör ligga på hur vi brett implementerar beprövade AI-lösningar, även för mindre kommuner med begränsade resurser. En AI-fabrik, snarare än verkstad, kan producera generiska open source-lösningar för offentlig sektor, i nära samarbete med näringsliv och akademi.

Utbildning och folkbildning – en bredare ansats krävs

Vi i Helsingborg anser att utbildningssektorn i stort – inklusive grund- och gymnasieskola – saknas i AI-färdplanen. Det handlar inte bara om AI-kunskap, utan om en omställning i synen på utbildning: Vad innebär det att vara utbildad i en AI-driven värld?

För folkbildning föreslår vi i Helsingborg en nationell insats, spridd i kommunerna, gärna via biblioteken, med fokus på källkritik, deepfakes, grooming, demokrati, hållbarhet och bias. Vi ser inte värdet av att finansiera AI-verktyg då det redan finns många gratisversioner.

Ledarskap

AI-kommissionens färdplan lyfter flera centrala perspektiv på ledarskap i offentlig sektor, särskilt i relation till den systemövergripande förändring som AI innebär. Att införa AI innebär att utmana invanda arbetssätt, fatta beslut under osäkerhet och hantera både förväntningar och farhågor. Vi i Helsingborg delar uppfattningen att det krävs ett ledarskap som vågar ta initiativ, pröva nytt och stå upp för förändring. AI måste bli en strategisk fråga – inte enbart för IT eller innovation – utan för hela organisationens ledning. Kommunala ledare behöver ta ett aktivt ägarskap i AI-frågan, kommunicera målbilden tydligt och skapa utrymme för verksamheterna att implementera och använda AI-tjänster och verktyg som möter våra behov. Ett modigt och ansvarstagande ledarskap är en förutsättning för att AI ska användas på ett sätt som stärker både välfärden och förtroendet för det offentliga. Alla som verkar i offentlig sektor behöver stärka ledarskapet och vi jobbar aktivt med frågan i Helsingborg.

Samordning och nationellt ansvar

Vi i Helsingborg tycker att offentlig sektor behöver ett tydligt nationellt ledarskap för att kunna ta tillvara AI:s möjligheter. Idag saknas samordning, gemensam riktning, transparens och praktiskt stöd vilket riskerar att leda till fragmenterad och ojämn utveckling. Det krävs en aktör med mandat att samordna AI-arbetet inom hela offentlig sektor, samt tillgång till gemensamma riktlinjer, verktyg och infrastruktur. SKR, DIGG, IMY och AI Sweden har viktiga roller men ansvarsfördelningen behöver tydliggöras.

Avslutande ord

Vi i Helsingborgs stad menar att det fortsatta arbetet med att förverkliga färdplanen ska ha ett tydligt fokus på frågan: Vad står vi att förlora om vi inte agerar nu? För att skapa verklig förändring krävs att beslutsfattare, på alla nivåer, enkelt kan se hur AI konkret påverkar deras egen verksamhet. Utan detta perspektiv riskerar omställningen att stanna vid visioner och rapporter.

Med erfarenhet från flera AI-piloter i Helsingborg ser vi tydligt att teknikens möjligheter redan finns, men utan nationellt stöd når de inte hela vägen ut i verksamheterna.

Vi uppmanar därför till ett skifte i fokus: från ytterligare innovation till mod, praktiskt genomförande och tydliga regelverk. Möjligheterna med AI finns redan. Nu handlar det om att ta ansvar för att omsätta dem i faktisk samhällsnytta.

Kommunstyrelsen

§ 121**Dnr 00217/2025****Yttrande över betänkande AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)****Ordförandens förslag**

Ordförandens förslag till kommunstyrelsen är

att lämna yttrande till Finansdepartementet enligt förslag.

Ordföranden instämmer i stadsledningsförvaltningens förslag till yttrande. Det är för ordföranden en självklarhet att AI i högre utsträckning ska användas för att stärka och utveckla även offentlig verksamhet. Frågan som bör ställas här är inte vad som finns att vinna på användande av AI, utan snarare vad som förloras om inte färdplanen realiserar raskt nog.

Helsingborg är en stad som vill se möjligheter i innovation och nytänkande och vi är inte främmande för nya lösningar. Vi har i staden redan sjösatt flera AI-pilotprojekt och vi har därigenom funnit att tekniska lösningar finns för offentlig sektor att ta tillvara, men bara under förutsättning att det kommer på plats tydliga nationella riktlinjer för hur offentlig sektor ska förhålla sig till regelverket. Regler som rör bland annat dataskyddsförordningen (GDPR), offentlighetsprincipen och automatiserat beslutsfattande är idag svårtolkade i AI-sammanhang. Bristen på vägledande praxis skapar osäkerhet och utgör ett hinder för många verksamheter som annars skulle vara redo att ta nästa steg.

Beskrivning av ärendet

AI-kommissionens Färdplan för Sverige presenterades i november 2024. Rapporten syftar till att ge Sverige en tydligare riktning framåt vad gäller AI, och till att inspirera hela det svenska samhället att tillsammans anta den gemensamma utmaning och möjlighet som AI-utvecklingen innebär. AI-kommissionens bedömning är att vi i Sverige har goda förutsättningar för att ta oss an den kommande AI-utvecklingen på ett gott sätt, men att vi i nuläget halkar efter andra länder.

Betänkandet redogör för att Sverige ska kunna maximera nyttan av och minimera riskerna med AI är det viktigt att se den operativa miljön kring tekniken som ett ekosystem. För att AI ska kunna utvecklas och implementeras på ett framgångsrikt och säkert sätt krävs en bred uppsättning åtgärder som kompletterar varandra och täcker många olika områden.

AI-kommissionen har gjort bedömningen att en av de största utmaningarna för det svenska AI-ekosystemet idag är det politiska ledarskapet, där avsaknad av strategisk planering och samordning saktar ner och hindrar utveckling. För att råda bot på detta valde AI-kommissionen att tidigarelägga rapporteringen till regeringen och att presentera arbetet genom att ta fram grunden till en nationell AI-strategi.

Denna grund, AI-kommissionens Färdplan för Sverige, består av en kombination av resonemang kring hur Sveriges väg framåt bör se ut, konkreta förslag på åtgärder som ska stärka det svenska AI-ekosystemet samt visioner om mål som skulle kunna uppnås i framtiden. Färdplanen syftar till att, om regeringen implementerar den som en AI-strategi, ge den riktning och visa på det ledarskap som efterfrågas av näringslivet, offentlig sektor, och det svenska samhället i stort.

Stadsledningsförvaltningen har upprättat förslag till yttrande. Helsingborgs stad välkomnar AI-kommissionens färdplan för att införa AI i Sverige, men vi menar att det behövs mer konkretion, särskilt när det gäller offentlig sektors genomförandeförmåga.

Det finns ett behov av samordning och ett nationellt ansvar för att undvika fragmenterad utveckling. Helsingborg uppmanar till att AI inte bara ses som en teknologisk innovation utan som ett konkret verktyg för samhällsnytta, och att politiska beslut måste tas för att omsätta AI i praktisk användning. Utbildning och folkbildning, särskilt kring AI, är viktiga steg för att förbereda samhället.

De största hindren för AI-implementering i Helsingborg är juridiska frågor och datahantering. För att effektivt kunna dela och använda data mellan offentliga verksamheter krävs att lagar och tekniska lösningar ses över. Juridisk osäkerhet, exempelvis kring GDPR och offentlighetsprincipen, hindrar också AI-användning, och tydliga nationella riktlinjer behövs för att tolka regelverken.

Med erfarenhet från flera AI-piloter i Helsingborg ser vi tydligt att teknikens möjligheter redan finns, men utan nationellt stöd riskerar vi att inte nå hela vägen. Vi uppmanar därför till ett skifte i fokus: från ytterligare innovation till mod, praktiskt genomförande och tydliga regelverk. Möjligheterna med AI finns redan. Nu handlar det om att ta ansvar för att omsätta dem i faktisk samhällsnytta.

Stadsledningsförvaltningens förslag till kommunstyrelsen är att lämna yttrande till Finansdepartementet enligt förslag.

Deltar inte i beslutet

Jenny Björklund Hansson (V) deltar inte i beslutet.

Behandling av förslag

Ordföranden konstaterar att det bara finns ett förslag till beslut och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Kommunstyrelsen beslutar

att lämna yttrande till Finansdepartementet enligt förslag.

Kommunstyrelsens beslut ska skickas till

Handläggaren – för kännedom

Finansdepartementet – enligt remiss